

Beslissing van de Reclame Code Commissie

In de zaak van : H. de Hoon, wonende te Heerlen, klager,
tegen : Biohorma B.V., gevestigd te Elburg, adverteerder.

1. De procedure

Klager heeft bij e-mails van 20 en 23 oktober 2008 bezwaar gemaakt tegen de hierna te noemen reclame-uiting.

Adverteerder heeft tegen de klacht verweer gevoerd bij brief van 12 december 2008.

Klager heeft gerepliceerd bij brief van 21 december 2008 en een e-mail van dezelfde datum.

Adverteerder heeft gedupliceerd bij brief van 5 januari 2009.

De Reclame Code Commissie (hierna: de Commissie) heeft de klacht behandeld in haar vergadering van 15 januari 2009.

Partijen zijn niet ter vergadering verschenen.

2. De bestreden reclame-uiting

Het betreft een televisiecommercial voor "Echinacea". In de commercial wordt gezegd: "Over echinacea doen vele verhalen de ronde. Recent wetenschappelijk onderzoek toont aan dat het gebruik van echinacea de kans op verkoudheid met 58% verkleint. In combinatie met vitamine C daalt de kans op verkoudheid zelfs met 86%." In beeld verschijnt ongeveer dezelfde tekst.

3. De klacht

In de commercial wordt beweerd dat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat Echinacea 58% minder kans op verkoudheid geeft. Dit is misleidend. Adverteerder baseert zich op een meta-analyse waarbij de resultaten van minder goed uitgevoerde onderzoeken zijn verrekend met die van goede onderzoeken. Door de uiteenlopende samenstelling van de onderzochte echinaceamiddeltjes is het moeilijk om een algemene conclusie uit de verschillende onderzoeken te trekken. Ook bestaat het risico van publicatiebias, dat wil zeggen dat onderzoeken die niet tot het gewenste resultaat leiden mogelijk buiten beschouwing zijn gelaten. De meta-analyse begon met 738 citaten. Daarvan zijn er uiteindelijk 14 geselecteerd voor de meta-analyse. Voorts wordt in de meta-analyse gewerkt met een wedverhouding waardoor het beeld ontstaat dat de kans op verkoudheid 58% lager is bij gebruik van echinacea. In werkelijkheid wijst goed onderzoek uit dat echinacea niets doet, laat staan dat het de kans op verkoudheid met 58% vermindert.

4. Het verweer

De meta-analyse waarop de gewraakte uiting is gebaseerd, geeft een totaalbeeld van 14 unieke, onafhankelijke, in toonaangevende literatuur gepubliceerde klinische onderzoeken die gedaan zijn met echinacea, waarbij zowel de positieve als negatieve resultaten zijn meegewogen. De meta-analyse is gepubliceerd in een van de meest toongevende

medische tijdschriften, namelijk The Lancet. De redactie van The Lancet heeft het artikel door referenten laten beoordelen en heeft daarbij ook gelet op mogelijke publicatiebias. De opmerkingen van klager met betrekking tot de publicatiebias zijn door de onderzoekers onderkend en in het artikel wordt op de kwestie van de publicatiebias ingegaan. In de meta-analyse zijn ook de onderzoeken meegewogen die naar het oordeel van klager wel goed zijn. In het onderzoek wordt gezegd: "Meta-analysis showed that echinacea decreased the odds of a patient contracting a cold by 58%. Echinacea was also found to decrease the duration of cold by 1.4 days." Adverteerder heeft dit mogen vertalen door te zeggen dat echinacea de kans op verkoudheid met 58% verkleint.

5. De repliek

De meeste van de 14 onderzoeken die voor de meta-analyse zijn gebruikt, kunnen niet als toonaangevend worden beschouwd, omdat niet is voldaan aan de eisen van goed wetenschappelijk onderzoek. Er is geen rechtstreeks onderzoek dat aantoont dat echinacea de kans op verkoudheid met 58% vermindert. Er is alleen een rekensom die deze illusie wekt. De conclusies die uit de rekensom worden getrokken, zijn bovendien onjuist. Adverteerder hanteert een statistisch begrip dat de resultaten van de meta-analyse gunstiger doet lijken dan zij in werkelijkheid op grond van de onderzoeksresultaten zijn. De uitkomsten van de meta-analyse worden bovendien beïnvloed door de gunstige resultaten van een grootschalig Israëlisch onderzoek waarbij is getest met een ander product dan Echinaceaforce. Dat andere product bevatte naast echinacea ook de stoffen propolis en E augustifolia.

6. De dupliek

Adverteerder handhaaft zijn standpunt dat hij op grond van de meta-analyse in reclameuitingen mag zeggen dat echinacea de kans op verkoudheid met 58% verkleint.

7. Het oordeel van de Commissie

7.1. Adverteerder beroept zich op een meta-analyse van een aantal onderzoeken naar het effect van het gebruik van echinacea op de kans om verkouden te worden. De Commissie begrijpt dat deze onderzoeken betrekking hebben op de stof echinacea dan wel op producten waarin naast andere werkzame stoffen ook echinacea is verwerkt. Niet gesteld of gebleken is dat bij de meta-analyse ook een onderzoek is betrokken waarbij de effectiviteit van het product van adverteerder (naar de Commissie uit de repliek begrijpt: Echinaceaforce) of een product met dezelfde samenstelling is onderzocht. Het laatste is van belang nu klager bij repliek heeft gesteld dat de uitkomsten van de meta-analyse zijn beïnvloed door de gunstige resultaten van een grootschalig Israëlisch onderzoek waarbij is getest met een product dat naast echinacea ook de stoffen propolis en E augustifolia bevat. Adverteerder heeft niet betwist dat Echinaceaforce deze stoffen niet bevat. Voorts heeft klager bij repliek onweersproken gesteld dat, indien geen combinatiemiddel wordt gebruikt, de resultaten van echinacea minder gunstig zijn.

7.2. Nu de samenstelling van het geteste product van invloed is op de van het gebruik daarvan te verwachten resultaten, en nu het product van adverteerder niet is getest en evenmin gegevens zijn overgelegd waaruit de effectiviteit van dit product blijkt, kunnen de resultaten van de meta-analyse niet onverkort van toepassing worden verklaard op het product van adverteerder. Derhalve is niet komen vast te staan dat het product Echinaceaforce van adverteerder de kans om verkouden te worden met 58% vermindert, zoals in de televisiecommercial over de stof echinacea wordt gezegd. Daarbij gaat de

Commissie ervan uit dat de gemiddelde consument, die niet over de in onderdeel 7.1 vermelde informatie beschikt, zal menen dat de claim in de televisiecommercial met betrekking tot de werkzaamheid van de stof echinacea ook voor het product Echinaceaforce van adverteerder geldt.

7.3. Adverteerder heeft blijkens het voorgaande geen juiste informatie verschaft over een van de voornaamste kenmerken van het product als bedoeld onder b van artikel 8.2 Nederlandse Reclame Code (NRC) nieuw, te weten de van het gebruik van het product te verwachten resultaten. Voorts is de Commissie van oordeel dat de gemiddelde consument hierdoor ertoe gebracht kan worden een besluit over een transactie te nemen, dat hij anders niet had genomen. Het ligt immers voor de hand dat consumenten bij de afweging om een preventief gezondheidsmiddel te kopen zich zullen laten leiden door de beweerdelijke effectiviteit van het product, zeker indien dit gepaard gaat met een exact percentage onder verwijzing naar resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Om die reden is de uiting misleidend en daardoor oneerlijk in de zin van artikel 7 NRC (nieuw). Nu de reclame-uiting misleidend wordt geacht omdat deze niet op de resultaten van de meta-analyse mocht worden gebaseerd, is de vraag of die resultaten in rekenkundig opzicht misleidend zijn niet meer relevant voor de beslissing in deze zaak. De Commissie laat die vraag derhalve verder in het midden.

8. De beslissing

Op grond van het voorgaande acht de Commissie de reclame-uiting in strijd met het bepaalde in artikel 7 van de Nederlandse Reclame Code (nieuw). Zij beveelt adverteerder aan om niet meer op een dergelijke wijze reclame te maken.

Partijen hebben, voor zover zij in het ongelijk zijn gesteld, de mogelijkheid tegen deze uitspraak beroep aan te tekenen bij het College van Beroep, onder gelijktijdige storting van het voor de behandeling van het beroep verschuldigde bedrag. Het beroepschrift dient binnen 14 dagen na dagtekening van deze uitspraak in het bezit te zijn van het College van Beroep, waarvan het secretariaat gevestigd is te Amsterdam. Het postadres van het secretariaat is: postbus 75684, 1070 AR Amsterdam.

De voorzitter

De secretaris

Mr. D.H. Beukenhorst

Mr. L. Lagerweij

Gewezen door mr. D.H. Beukenhorst, voorzitter en L. Franken, mr. T.E. Klein, drs. I. Lasschuijt en H.W. Zuur, leden.